

Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Όταν απουσιάζει το βλέμμα

Το κείμενο προέρχεται από ανάρτηση στα κοινωνικά δίκτυα της εκπαιδευτικού Μαίρης Κοντογεώργου, με αφορμή την εφαρμογή της τηλεεκπαίδευσης την περίοδο του πρόσφατου εγκλεισμού λόγω της πανδημίας, και συμπληρώνεται από σχόλια ορισμένων χρηστών στην ανάρτηση (27 Νοεμβρίου 2020)

Η εξ αποστάσεως διδασκαλία δε σημαίνει μόνο κουρασμένα μάτια και πόνους στην πλάτη και στον αυχένα από τις ατελείωτες ώρες μπροστά στον υπολογιστή, ούτε πονοκεφάλους εξαιτίας της κακής σύνδεσης. Δεν είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα ότι το μυαλό μας είναι απροετοίμαστο, ανέτοιμο, μη προγραμματισμένο να στρέφει το βλέμμα και την προσοχή του σε μια οθόνη για τις περισσότερες ώρες που βρίσκεται σε συνεχή λειτουργία. Είναι ότι η επικοινωνία χωρίς σώματα είναι πάντα ελλιπής, ότι δεν μπορούμε να λειτουργήσουμε εκπαιδευτικά ως ασώματες κεφαλές που παράγουν ήχο μέσα από λάπτοπ, ένα τάμπλετ ή, ακόμα χειρότερα, ένα κινητό.

Όσοι διδάσκουν γνωρίζουν ότι στην «κανονική» τάξη τα παιδιά προσέρχονται με μεγάλη γκάμα συναισθημάτων. Βασικό είναι η ανασφάλεια. Από τις σημαντικότερες και πιο εύστοχες συμβουλές που μου είχαν δώσει, όταν ξεκίνησα αυτή τη δουλειά, ήταν να μη ρωτάω ευθέως τα παιδιά αν έχουν «καταλάβει» αυτό που παρέδωσα. Αν δεν έχουν καταλάβει, τα περισσότερα θα αρνηθούν να το παραδεχτούν, είτε γιατί δε θέλουν να νιώσουν ανεπαρκή είτε γιατί φοβούνται την αποδοκιμασία -φανερή ή υπόγεια- των συμμαθητών και των καθηγητών τους. Για να διαπιστώσει αυτός που διδάσκει αν έχει γίνει αντιληπτός, θα διατυπώσει την ερώτηση με τρόπο τέτοιο που να αφήνει περιθώριο στον μαθητή να παραδεχτεί ότι χρειάζεται βοήθεια. Κυρίως όμως θα το αναζητήσει στα μάτια των παιδιών, στις κινήσεις, στις συσπάσεις του προσώπου, θα το ανιχνεύσει σε ένα «μμμ», ένα «ουφ». Τι «ουφ» ήταν αυτό; Ανακούφισης; Αγανάκτησης; Απελπισίας;

Προσωπικά, θεωρώ αδιάφευστο κριτήριο τα μάτια. Μπορείς πραγματικά να τα δεις να λένε «έχω χαθεί τελείως, δεν καταλαβαίνω τίποτα, αλλά προτιμώ να πεθάνω από το να το δηλώσω δημόσια». Και τότε μπορείς να πλησιάσεις το παιδί. Να το αγγίξεις απαλά στην πλάτη, πολύ απαλά, ίσα για να του δηλώσεις ότι σ' αυτή την τιτάνια προσπάθεια που κάνει για να μετατρέψει τη δοτική προσωπική σε υποκείμενο του απαρεμφάτου στην απρόσωπη σύνταξη εσύ είσαι εκεί. Δίπλα του. Καταλαβαίνεις ότι παιδεύεται, το συγχωρείς που δεν απάντησε σωστά, δεν το κατακρίνεις, συμμερίζεσαι τον αγώνα του, του δίνεις τον χρόνο που έχει ανάγκη. Να το διαβεβαιώσεις, τέλος πάντων, και με τη φυσική σου παρουσία, ότι είστε στην ίδια ομάδα και ότι έχει κάπου να στηριχτεί. Όλα αυτά δεν είναι δυνατόν να γίνουν με την τηλεεκπαίδευση.

Η τηλεεκπαίδευση, λοιπόν, είναι υποκατάστατο της δια ζώσης εκπαίδευσης και δεν έχει τα ίδια παιδαγωγικά οφέλη με αυτή. Γιατί στερεί από τα παιδιά αυτή τη φυσική παρουσία, το περιβάλλον εμπιστοσύνης και το κλίμα αποδοχής και κατανόησης που έχουν ανάγκη προκειμένου να μάθουν ακόμα και αυτή τη θεωρητική, στεγνή, ξεπερασμένη, ξεκομμένη από τη ζωή γνώση που τους προσφέρουμε.

Σχόλια χρηστών

Ε.Μ.: Σκεφτόμουν ακριβώς τα ίδια... Συν το ότι τους στερούμε ένα περιβάλλον φυσικό, ένα περιβάλλον

χωρίς οθόνες, μόνο με φυσική παρουσία, σώμα με σώμα, βλέμμα με βλέμμα. Τώρα, αφημένα στη καθημερινότητά τους, στις συνήθειές τους, την ώρα του μαθήματος ψάχνουν τρόπους να περάσει πιο γρήγορα η ώρα... ενώ εμείς βρισκόμαστε από την άλλη πλευρά της οθόνης... Φυσικά, υπάρχουν και τα παιδιά που αγωνιούν, που αγχώνονται, χάνουν χρόνο από τη ζωή τους μέχρι να καταφέρουν να συνδεθούν κ.λπ. Πώς θα θυμούνται αργότερα την παιδική τους ηλικία;

S.T.: Και όμως με τα κατάλληλα ψηφιακά εργαλεία-προγράμματα και τις εκπληκτικές δυνατότητες των πολυμέσων θα μπορούσε να είναι ένα ευχάριστο και δημιουργικό παιχνίδι. Θα είχε ενδιαφέρον πάντως να ακούγαμε και τις απαντήσεις των μαθητών σχετικά με το αν η τηλεεκπαίδευση μπορεί να αντικαταστήσει τη διδασκαλία στην τάξη.

ΚΕΙΜΕΝΟ II

Νέες τεχνολογίες και ποιοτική Παιδεία

Το κείμενο προέρχεται από την εφημερίδα το Βήμα και συντάχθηκε από τον κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη, καθηγητή Γλωσσολογίας.

Οι νέες τεχνολογίες, ιδίως η πληροφορική με το τεράστιο πλήθος των σύγχρονων εφαρμογών, έχει σχεδόν ταυτισθεί με ό,τι χαρακτηρίζουμε ως ανάπτυξη. Κάθε χώρα που προσβλέπει στην ανάπτυξη (οικονομική, τεχνολογική κ.λπ.) έχει κυριολεκτικά «γαντζωθεί» από τις νέες τεχνολογίες: τις έχει εισαγάγει στην Εκπαίδευση, ενισχύει την έρευνά τους, χρηματοδοτεί τις εφαρμογές τους, προωθεί με κάθε τρόπο ό,τι έχει σχέση μ' αυτές, ιδιαίτερα με την τεχνολογία των Η/Υ. Εκείνο που δεν έχει ίσως βαθύτερα συνειδητοποιηθεί, ιδίως στην Ελλάδα, είναι η σπουδαιότητα των νέων τεχνολογιών για μια ποιοτική παιδεία που αποτελεί και την προϋπόθεση για κάθε μορφής ανάπτυξη μιας χώρας. Ο χώρος αυτός στις πραγματικές διαστάσεις, προεκτάσεις και εφαρμογές του άρχισε να μελετάται πολύ πρόσφατα, και για χώρες όπως η Ελλάδα θα μπορούσε να πει κανείς ότι βρίσκεται ακόμη σε προκαταρκτικό στάδιο. Και όμως η πραγματικότητα είναι μία: χωρίς τις νέες τεχνολογίες, χωρίς την πληροφορική και τις ποικίλες εφαρμογές της στην «κοινωνία των πληροφοριών» όπου ζούμε, στην κοινωνία ιδίως του 21ου αιώνα, δεν μπορεί να νοηθεί ανάπτυξη της παιδείας. Ήδη έχουν αρχίσει να εισάγονται σταδιακά, με αργούς ακόμη ρυθμούς και μεγάλη καθυστέρηση, οι νέες τεχνολογίες στην ελληνική Εκπαίδευση. Τα οφέλη που αναμένονται για την Παιδεία μας, εφόσον εφαρμοσθούν σωστά προγράμματα με κατάλληλο εκπαιδευτικό λογισμικό, είναι κυρίως τα εξής:

(α) Δυνατότητα αναζήτησης ποικίλων και μεγάλης κλίμακας πληροφοριών μέσα από την πρόσβαση σε διάφορες Τράπεζες Δεδομένων. Το να μπορεί να μπει κανείς σε μεγάλες βιβλιοθήκες, ξένες αλλά και ελληνικές πλέον, και να αντλήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται, να μελετήσει άρθρα σε περιοδικά και δυσεύρετα με άλλον τρόπον δημοσιεύματα και το να μπορεί να έχει πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία με θεματική βάση και με λέξεις-κλειδιά είναι μια κατάκτηση που αίρει ανυπέρβλητες δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι σπουδαστές αλλά και οι μελετητές επί εκατοντάδες χρόνια.

(β) Χρησιμοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων με την τεχνολογία των πολυμέσων (συνδυασμός κειμένου – εικόνας – ήχου). Η τεχνολογία αυτή δίνει τη μοναδική δυνατότητα στον μαθητή να προσεγγίσει και να επεξεργασθεί σύνθετες πληροφορίες με ποικίλους συνδυασμούς και δυνατότητες. Με αυτή την τεχνολογία τα πολιτισμικά ή εθνικά μαθήματα του εκπαιδευτικού συστήματος μιας χώρας μπορούν να διδαχθούν με νέους ελκυστικούς, ανανεωμένους και ουσιαστικούς τρόπους που και τα αντικείμενα αυτά καθ' εαυτά αναδεικνύουν στη συνείδηση του μαθητή και επιτρέπουν μια άμεση προσωπική συνεργασία του (διαδραστική λειτουργία) με το πρόγραμμα και όχι μια απλή παθητική προσέγγιση.

Τέτοια προγράμματα μπορούν να εκπονηθούν στα πολιτισμικά μαθήματα, στα μαθήματα αισθητικής καλλιέργειας και στα μαθήματα γνώσεων. Διάφορες τεχνικές μπορούν να εξασφαλίσουν και αντικειμενικούς τρόπους αξιολόγησης της γνώσης (αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης) που θα διευκολύνουν την Εκπαίδευση. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι με τέτοια προγράμματα το Σχολείο και γενικότερα η Εκπαίδευση και η παρεχόμενη Παιδεία μπορούν να αποκτήσουν ξανά το ενδιαφέρον που χρειάζεται για να προσελκύσουν την αγάπη και την ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών. Εξίσου σημαντικό είναι ότι τέτοια προγράμματα είναι βέβαιο ότι μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία μιας ριζικής ανανέωσης του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδος και την επαναλειτουργία του σε νέες βάσεις.

ΚΕΙΜΕΝΟ III

Παιδιά των αιώνων παιδιά

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το έργο του Αντώνη Σουρούνη «Μισόν αιώνα άνθρωπος», εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1996.

Ακόμα δεν έχω καταλάβει καλά καλά τι είναι αυτό το ίντερνετ. Μια φίλη που έχει τα μισά χρόνια από μένα, και όσο να 'ναι γνωρίζει το θέμα καλύτερα, μου λέει πως το ίντερνετ είναι το κουτί που σου δίνει πληροφορίες.

Άρα και το περίπτερο της Ομόνοιας είναι ίντερνετ.

Μου ρίχνει ένα βλέμμα χωρίς να απαντήσει. Αμφιβάλλω αν το ίδιο το ίντερνετ είναι ικανό να σε κοιτάξει έτσι, όταν δεν μπορεί να σου απαντήσει σε μια τόσο απλή ερώτηση. Ακόμα κι αν σε θεωρεί ηλίθιο.

Γιατί όχι; Συνεχίζω περίεργος. Πόσο μεγάλο πρέπει να 'ναι το κουτί για να το λέμε ίντερνετ; Και τι είδους πληροφορίες πρέπει να σου δίνει, πέρα από αυτές που σου δίνει ο περιπτεράς από την τρύπα του;

Ό,τι πληροφορία θες, εξηγεί η φίλη μου, μπαίνεις μέσα και επικοινωνείς με όλο τον κόσμο. Ως και τη γυναίκα που θέλεις βρίσκεις.

Εντάξει, και στο περίπτερο αν μπω και ξεφυλλίσω τα περιοδικά, θα βρω τη γυναίκα που θέλω. Εξάλλου, ειδικά για την περίπτωση αυτή, δεν έχω ανάγκη ούτε το ένα κουτί ούτε το άλλο. Τις γυναίκες που θέλω τις βρίσκω την κατάλληλη στιγμή μπροστά μου. Για παράδειγμα, τη γυναίκα μου τη βρήκα σε μια ταβέρνα στη Νάξο, ενώ περίμενα τον μαγαζάτορα να μου φέρει αυτά που παρήγγειλα. Γυναίκα δεν είχα παραγγείλει, ωστόσο τον είδα να μου την φέρνει σαν ευτυχισμένος πατέρας που συνοδεύει την κόρη του νυφούλα στην εκκλησία.

Να καθίσει το κορίτσι εδώ που έχει άδειες καρέκλες;

Παρόλο που εκείνη είχε ξεκινήσει από τη μακρινή Κοπεγχάγη και εγώ από τη Θεσσαλονίκη, ήμασταν και οι δύο συνεπείς στο ραντεβού μας.

«Μόνο αν δώσουμε στα αντικείμενα την ικανότητα να σκέφτονται, μόνο τότε θα είμαστε πραγματικά ελεύθεροι και δημιουργικοί». Τα παραπάνω τα λέει ένα σαΐνι στα κόλπα αυτά, ο Νικόλας Νεγρεπόντης, Έλληνας στη Μασαχουσέτη, ο οποίος συγκέντρωσε 350 νεαρούς επιστήμονες και όπως μας πληροφορεί το ρεπορτάζ, «δουλεύουν πάνω σε προγράμματα που ανιχνεύουν τις σχέσεις επικοινωνίας ανάμεσα στον άνθρωπο και στις μηχανές». Ο τύπος είναι 53 χρόνων, όσο και εγώ δηλαδή. Μπορεί να έχουμε κι άλλες ομοιότητες, να γεννηθήκαμε δηλαδή κάτω από το ίδιο ζώδιο ή δεν ξέρω και εγώ τι άλλο. Τα 'χουν αυτά οι Δίδυμοι, είτε για αδέρφια πρόκειται είτε για αστερισμούς. Σκοπός του είναι να κάνει τις μηχανές να σκέφτονται, σκοπός δικός μου να κάνω τους ανθρώπους να σκέφτονται. Και προπαντός να χαίρονται. Για να κάνεις όμως μια μηχανή να σκέφτεται, πρέπει πρώτα να σκεφτείς εσύ

ο ίδιος και να χαρίσεις αυτή τη σκέψη στο μηχάνημα. Τότε μπορείς να το βαφτίσεις και «έξυπνη μηχανή» ή «διαβολομηχάνημα», ανάλογα με τη γνώμη που έχεις εσύ για τον εαυτό σου. Το μυαλό του ανθρώπου είναι και κομπιούτερ και τρανζίστορ και πενικιλίνη, και όποτε θέλει παρουσιάζει κάτι από αυτά στην επιφάνεια. Προς τι λοιπόν η απορία;

«Τον εικοστό πρώτο αιώνα θα κυριαρχήσει η εικονική πραγματικότητα», λέει ο Νεγρεπόντης και τον πιστεύω. Κι εγώ, αν κοπροσκυλιάζω είκοσι μερόνυχτα στους δρόμους, θέλω το εικοστό πρώτο μερόνυχτο να την αράξω σπίτι μου και να δω εικόνες στην τηλεόραση. Τι γίνεται όμως με τον εικοστό δεύτερο αιώνα; Τον εικοστό τρίτο; Γιατί ο άνθρωπος δεν έχει μόνο μυαλό έχει και καρδιά. Και αυτή χτυπάει συνέχεια. Κάποτε μάλιστα βροντοχτυπάει. Κι άμα κάνεις πως δεν την ακούς, τότε σκάει μέσα σου σαν χειροβομβίδα και σε διαλύει. Το μυαλό σου κάνει τα χατίρια όπως ένας πιστός δούλος, της καρδιάς όμως εσύ πρέπει να της κάνεις τα χατίρια. Και τότε σε ανταμείβει. Γίνεται δορυφορική κεραία και συλλαμβάνει όλα όσα περνούν από μέσα της φέρνοντάς τα μπροστά σου. Περπατάς στο δρόμο σκεπτόμενος τι γίνεται ένας φίλος σου και ξαφνικά τον βλέπεις μπροστά σου να σου χαμογελά. Πηγαίνεις στην κουζίνα να πάρεις ένα ποτήρι νερό με την σκέψη σου σε μια αγαπημένη γυναίκα και ξαφνικά χτυπάει το τηλέφωνο και ακούς τη φωνή της.

Δεν είσαι παιδί του εικοστού πρώτου αιώνα, μου λέει η νεαρή μου φίλη.

Όχι, δεν είμαι. Είμαι όμως του εικοστού δεύτερου. Μπορεί και του εικοστού τρίτου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

- A1.** Να αποδώσετε σύντομα, σύμφωνα με το **Κείμενο II**, τα οφέλη που αναμένονται για την παιδεία από την παρείσφρηση των νέων τεχνολογικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία. (60 – 70 λέξεις)

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

- B1.** Μέσω του τίτλου ο γράφων του **Κειμένου II** μας ενημερώνει για το περιεχόμενο του κειμένου του με συνοπτικό τρόπο. Να εντοπίσετε σημεία του κειμένου που επιβεβαιώνουν τον τίτλο (μον. 5). Πιστεύετε ότι ο τίτλος ανταποκρίνεται υφολογικά στο κείμενο (μον. 5); Δώστε έναν δικό σας τίτλο χρησιμοποιώντας συνοπτοδηλωτική λειτουργία της γλώσσας (μον. 2). Πιστεύετε ότι ανταποκρίνεται ο δικός σας τίτλος υφολογικά στο κείμενο; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (μον. 3)

Μονάδες 15

- B2.** Πόσο βέβαιη δείχνει η συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο του **Κειμένου I** για αυτά που παρουσιάζει (μον. 5) και πόσο βέβαιος δείχνει ο συγγραφέας του **Κειμένου II** στην τελευταία παράγραφο (μον. 5); Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας κάνοντας αναφορά στις γλωσσικές επιλογές που αξιοποιούν (τρεις για κάθε παράγραφο). Να υποστηρίξετε την απάντησή σας με χωρία του κειμένου.

Μονάδες 10

- B3.** α) Στην πρώτη παράγραφο του **Κειμένου I** κυριαρχεί η αποφατική διατύπωση των ιδεών της συγγραφέα. Να εντοπίσετε τα χωρία και να δικαιολογήσετε την επιλογή της συγγραφέα και την πρόθεσή της.

Μονάδες 6

β) Ο λόγος στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου Ι** μπορεί να χαρακτηριστεί απλός, άμεσος και προφορικός. Με ποιες γλωσσικές επιλογές (αναφέρετε 4) πετυχαίνει η συγγραφέας τον στόχο της αυτό;

Μονάδες 4

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Σε ποιες σκέψεις προβαίνει ο αφηγητής-ήρωας του **Κειμένου ΙΙ** και πώς θα τον χαρακτηρίζατε από τη σχέση του με την τεχνολογία και το ίντερνετ; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τρεις κειμενικούς δείκτες. Στο ερμηνευτικό σχόλιο που θα αναπτύξετε σε 150-200 λέξεις να τοποθετηθείτε αν σας βρίσκει σύμφωνους ο τρόπος που αντιλαμβάνεται ο πρωταγωνιστής τον ψηφιακό κόσμο;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Το Κείμενο Ι ολοκληρώνεται με την αναφορά: «Θα είχε ενδιαφέρον πάντως να ακούγαμε και τις απαντήσεις των μαθητών σχετικά με το αν η τηλεκπαίδευση μπορεί να αντικαταστήσει τη διδασκαλία στην τάξη». Να απαντήσετε σε αυτή την τοποθέτηση βασιζόμενοι στις προσωπικές σας εμπειρίες. Τις ιδέες σας θα τις παρουσιάσετε σε εκδήλωση που διοργανώνει το σχολείο σας με θέμα «Αποτίμηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης». Να αξιοποιήσετε δημιουργικά τα Κείμενα Ι και ΙΙ. (λέξεις 350-400)

Μονάδες 30